

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. X-242 4, 9, 53, 59, 74, 76, 77 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-922 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 11, 24, 38 IR 47 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-923“ PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA

Institucija, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
Ekonomikos ir inovacijų ministerija (Žr. raštą 2021-12-23 Nr. 3-5617)	<p>Manytina, kad Nutarimo projekte siūlomas trumpųjų studijų taikymo principas, kuriuo siekiama padidinti aukštojo mokslo prieinamumą profesinio mokymo programų absolventams ir sudaromos galimybės jiems pratęsti studijas trumposiose ir vėliau koleginiuose studijose, o ne iškart po profesinio mokymo baigimo pereiti į darbo rinką, gali kelti abejonių. Tokiu atveju dalis profesinio mokymo absolventų būtų išimami iš darbo rinkos ir jiems siekiama suteikti aukštojo mokslo diplomus, todėl abejotina, ar tokie veiksmai yra ekonomiškai pagrįsti. Pažymėtina, kad Lietuva yra trečioji Europos Sąjungoje pagal aukštąjį išsilavinimą turinčių 30-34 metų asmenų kategorijoje skaičių (2020 metais – 59,6 proc., ES27 – 41,0 proc.). Ši dalis pastarąjį dešimtmetį išlaiko nuoseklaus didėjimo tendenciją ir yra viena aukščiausių Europos Sąjungoje. Tačiau Vyriausybės strateginės analizės centro atlikta Žmogiškojo kapitalo būklės analizė rodo, kad nežiūrint to, jog lyginant su ankstesnėmis absolventų kartomis, dirbančiųjų aukštos kvalifikacijos darbuose dalis išaugo, nemaža jų dalis – 26 proc. 2019–2020 mokslo metais studijas baigusią aukštųjų mokyklų absolventų dirbo žemesnės kvalifikacijos darbus, nei yra pasiruošę pagal įgytą kvalifikaciją.</p> <p>Pažymėtina, kad vienas iš svarbiausių kvalifikacijų sistemos elementų yra profesiniai standartai, kurie yra nacionalinis susitarimas ir atspindi jungtinę ūkio sektorius atstovaujančių darbdavių, valstybinių įstaigų ir mokymo įstaigų nuomonę. Profesinis standartas nustato tam tikro ūkio sektoriaus struktūrą ir pagrindinius veiklos procesus, visų lygių sektoriaus kvalifikacijas ir jų aprašus bei tarpsektorines kvalifikacijas. Profesiniai standartai yra privalomi profesinio mokymo lygmenyje, jais vadovaujasi profesinio mokymo įstaigos, kvalifikacijas suteikiančios įstaigos, darbdaviai. Standartų pagrindu atnaujinamas visas profesinio mokymo turinys: modulinės programos, mokymo priemonės ir kompetencijų vertinimas. Dalis profesinių standartų nustato, kad kai kuriose srityse trumposios studijos turėtų suteikti Lietuvos kvalifikacijų sandaros V lygio kvalifikaciją, kuri reikalinga darbo</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Trumpųjų studijų pakopa yra aukštojo mokslo sistemos dalis, tad siekiant sklandaus Bolonijos proceso nuostatų įgyvendinimo, būtina sudaryti galimybes visų aukštojo mokslo sistemos lygių absolventams sudaryti galimybes ne tik įsiliesti į darbo rinką, tačiau ir tęsti studijas aukštesnėje studijų pakopoje. Pažymėtina, kad profesiniai standartai yra tvirtinami Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro direktoriaus įsakymu ir šio lygmens dokumento nuostatos neturėtų prieštarauti Mokslo ir studijų įstatymo nuostatomis. Beje, atkreipiamo dėmesį, kad pagal 5 kvalifikacijų sandaros lygį gali būti vykdomos ne tik trumpųjų studijų programos, bet ir profesinio mokymo programos.</p>

	<p>rinkoje, todėl turėtų būti palikta galimybė į trumpąsias studijas priimti ne tik profesinio mokymo programų absolventus, bet ir asmenis, turinčius vidurinę išsilavinimą ir neturinčius profesinio mokymo įstaigos suteiktos kvalifikacijos. Pavyzdžiui, Informacinių ir ryšių technologijų sektoriaus profesiniame standarte, patvirtintame Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro direktoriaus 2020 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. V1-206, tokios kvalifikacijos yra: Duomenų bazių administratorius, Programuotojas, Sistemų administratorius, Testuotojas, Tinklų inžinierius, Vartotojo sąsajų kūrėjas. Tuo tarpu kiti profesiniai standartai, pavyzdžiui, Statybos sektoriaus profesinis standartas, patvirtintas Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro direktoriaus 2019 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. V1-140, numato, kad stojant mokytis į V lygio kvalifikaciją suteikiančias programas nepakanka tik IV lygio kvalifikacijos pažymėjimo, bet yra privaloma 3 metų darbo patirtis. Pavyzdžiui, norint įgyti Lietuvos kvalifikacijų sandaros V lygio betonuotojo meistro kvalifikaciją, taikomi šie reikalavimai: Lietuvos kvalifikacijų sandaros IV lygio betonuotojo kvalifikacija ir 3 metų darbo, atitinkančio ne žemesnę kaip LTKS IV lygio betonuotojo kvalifikaciją, patirtis. Pažymėtina, kad V lygmens trumpųjų studijų reglamentavimas Mokslo ir studijų įstatyme turėtų būti priderintas prie profesinių standartų ir atitikti jų nuostatas, kurios yra bendras darbdavių, valstybinių įstaigų ir mokymo įstaigų sutarimas. Manytina, kad trumposios studijos, priskirtinos Lietuvos kvalifikacijų sandaros V lygiui, neturėtų tapti tik alternatyviu keliu stojant į pirmosios pakopos studijų programas, tačiau turėtų atitikti darbdavių bendruomenės susitarimus dėl kvalifikacijų poreikio ir darbo rinkos lūkesčius.</p>	
Finansų ministerija (Žr. raštą 2021-12-21 Nr. ((2.119Mr-02)-5K-2121013)-6K-2107508)	Manome, kad aukštojo mokslo socialinės dimensijos sąvoka turėtų būti apibrėžta įstatyme, juolab, kad Nutarimo projekto 1 p. siūloma Įstatymo projekte Nr. 1 numatyti teises prielaidas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministrui tvirtinti Socialinės dimensijos (aukštojo mokslo prieinamumo) planą, kuriame atsispindėtų socialinės, akademinės, finansinės ir kitos pagalbos priemonių visuma, taikoma asmenims iš socialiai pažeidžiamų grupių ir (arba) turintiems specialiųjų poreikių, ir siūloma numatyti galimybę skirti valstybės biudžeto lėšų šio plano priemonėms įgyvendinti.	Neatsižvelgta. Atsižvelgus, kad aukštojo mokslo socialinė dimensija apima spektrą veiksmų, priemonių, taikoma konkrečioms asmenų grupėms ir turi turėti lėšas šioms priemonėms administruojančią instituciją, siūlome Įstatyme tam skirti atskirą straipsnį, kuris išsamiai atskleistų visumą.
Teisingumo ministerija (Žr. 2021-12-23)	3. Be to, Nutarimo projekto 1.1 papunktyje nurodytas siūlymas atsisakyti termino „aukštojo mokslo socialinė dimensija“ apibrėžties yra abejotinas, kadangi šio termino neapibrėžus, jis būtų skirtingai suprantamas ir interpretuojamas.	Atsižvelgta iš dalies. Patikslinta, nurodant asmenų grupes, kurioms bus taikomos aukštojo mokslo socialinės dimensijos plano

<p>Nr. ((1.6Mr) 2T-1579</p>	<p>Todėl, siekiant teisinio aiškumo, manytume, kad šis terminas turėtų būti apibrėžtas Įstatymo projekte Nr. 1.</p> <p>8. Nutarimo projekto 2.2. papunktyje siūlytina atsisakyti nuorodos į žemesnės galios teisės aktą, kadangi Vyriausybės išvada teikiama Seime svarstomam įstatymo projektui, kurį priėmus, būtų keičiami jį įgyvendinantys teisės aktai.</p> <p>13. Atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybės išvada turi būti konkreti ir aiški, siūlome Nutarimo projekto dėstomąją dalį pradėti nuo siūlymo, t. y. tikslinti, atsisakyti ar papildyti, toliau pateikti tai pagrindžiančius argumentus ir pabaigoje pateikti siūlomą teisės akto nuostatą. Taip pat siūlome vengti tokių žodžių kaip „siūlytume“, „manytina“ ir pan.</p>	<p>priemonės.</p> <p>Neatsižvelgta. Minimo įstatymą įgyvendinančio teisės akto nuostata nurodo/paaiškina kiek brandos egzaminų šiuo metu yra privalu išlaikyti.</p> <p>Neatsižvelgta. Laikomasi kitokios dėstymo logikos /principo: pirmiau pateikiami argumentai, o paskui nurodomos Įstatymo projektui siūlomos nuostatos.</p>
<p>Lietuvos studentų sąjunga (Žr. Raštą 2021-12-23 Nr. SR-72/21)</p>	<p>Socialinė dimensija aukštajame moksle yra viena iš kertinių sąvokų, kuriant įtraukų ir prieinamą aukštąjį mokslą Lietuvoje. Šis apibrėžimas, suformuluotas Londono komunikate¹, nurodo, kad socialinė dimensija turėtų aprėpti studento patekimą į aukštąjį mokslą, studijavimą bei studijų baigimą ir kad aukštasis mokslas turi atspindėti visuomenės įvairovę. LSS pabrėžia, kad norint, jog šios sąvokos įgyvendinimas būtų tęstinis, socialinės dimensijos apibrėžimas turi atsidurti Mokslo ir studijų įstatyme, o priemonių planas, kuriame būtų numatyti aiškus bei konkretūs veiksmai, siekiant jį įgyvendinti, turėtų būti akcentuojamas įstatyme bei tvirtinamas Švietimo, mokslo ir sporto Ministro įsakymu. Tokiu būdu visos suinteresuotos šalys socialinės dimensijos sąvoką supras vienodai, neatsiras įvairių interpretacijų ir aukštojo mokslo prieinamumo politika bus vykdoma kryptingiau. Atsižvelgiant į siūlomas stojimo sistemos pertvarkas, LSS pritaria Lietuvos Respublikos Prezidentūros teikiamam siūlymui, jog vietoje matematikos egzamino abiturientai galėtų rinktis vieną egzaminą iš tikslųjų mokslų grupės. Taip pat, LSS pritaria LR Prezidentūros siūlomai dviejų eilių stojimo sistemai, kuri sukuria galimybę socialiai pažeidžiamoms grupėms alternatyviu keliu patekti į aukštąjį mokslą, įtraukiant platesnį stojimo kriterijų ratą bei sudarant galimybę užpildyti žinių spragas įgijus vidurinį išsilavinimą. LSS esmine problema laiko tai, kad moksleiviai iš mažiau reprezentuojamų grupių neturi lygiaverčių sąlygų pasiekti reikiamus rezultatus, norėdami patekti į aukštąjį mokslą. Dėl šios priežasties, galimybė pasinaudoti alternatyviais keliais, kaip trumposios studijos, stoti ne tik į kolegiją, bet ir į universitetą, prisideda prie aukštojo mokslo prieinamumo. Taip pat, reaguojant į ŠMSM teikiamą siūlymą dėl alternatyvios eilės</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Atsižvelgus, kad aukštojo mokslo socialinė dimensija apima spektrą veiksmų, priemonių, taikoma konkrečioms asmenų grupėms ir turi turėti lėšas šioms priemonėms administruojančią instituciją, siūlome Įstatyme tam skirti atskirą straipsnį, kuris išsamiai atskleistų visumą.</p>

	<p>socialinės dimensijos įgyvendinimui, atkreipia dėmesį į vieną iš sąlygų: „...studijų programos arba studijų kryptys Studijų kokybės vertinimo centro būtų įvertintos labai gerai arba puikiai...“. Siekiant, jog socialinės dimensijos papildomos vietos būtų skiriamos tikrai kokybiškomis studijų programomis, LSS siūlo ištraukti saugiklį, kuris nurodytų, jog naujos studijų programos, kurios įvertintos labai gerai arba puikiai, nebūtų tinkamos skirstant numatytas vietas, kadangi jų studijų procesas dar nėra tiesiogiai vertintas pačių studentų, nėra socialinių partnerių įžvalgų apie programos rezultatų pritaikymą darbo rinkoje. Įtraukiant sąlygą, jog studijų programa, kuri bent du kartus buvo įvertinta labai gerai arba puikiai, užtikrintume, jog atitinkamos studijų programos, turėtų teigiamą vertinimą tiek iš ekspertų, tiek ir iš pačių studentų pusės. Nutarimo projekte minimos trumposios studijos apibrėžiamos kaip alternatyvus kelias įstoti į kolegijas. LSS sutinka su LR Prezidentūros teikiamu siūlymu, kad trumposios studijos turėtų būti kelias ne tik į kolegijų sektorių, tačiau ir į universitetus. Tokiu būdu būtų užtikrinama dermė ne tik tarp profesinio mokymo programų, trumpųjų studijų ir koleginių studijų, tačiau ir universitetų, kas padidintų prieinamumą ne tik profesinių studijų studentams, bet ir moksleiviams, ateinantiems į aukštąjį mokslą alternatyviu būdu. Ateityje reikėtų svarstyti ir apie alternatyvius kelius, kuriuos galėtų vykdyti ir universitetai. LSS nori pasidžiaugti, jog tiek LR Prezidentūra, tiek ir ŠMSM palaiko idėją pakelti kartelę siekiant įgyti vidurinį išsilavinimą, tokiu būdu mažinamas atotrūkis tarp stojimo reikalavimų ir brandos atestato bei sukuriamas aiškus pagrindas stoti į aukštąją mokyklą. Tačiau siekiant, jog matematikos egzaminas būtų privalomas norint įgyti brandos atestatą, privaloma sutelkti papildomą dėmesį į matematikos pamokų stiprinimą bei egzamino užduočių peržiūrą. Dabartinė situacija rodo, jog yra didžiulis atotrūkis tarp metinių pažymių vidurkių ir valstybinio brandos egzamino rezultatų². Dėl šios priežasties, LSS pasisako prieš privalomą matematikos egzaminą, kadangi egzistuoja sisteminės problemos, kurias išsprendus būtų galima grįžti prie šio klausimo. Analizuojant individualių mokymosi pasiekimų gerinimo planą, pabaigus mokyklą, LSS idėjai pritaria, tačiau pasigenda aiškaus veikimo mechanizmo, teikiant paramą abiturientams. Nėra aišku, kokių formatu būtų sukuriamos galimybės įgyti papildomas žinias, norint atitikti stojimo kartelę. Todėl tiksliau vertinti šį mechanizmą bus galima tik gavus daugiau informacijos.</p>	
Vilniaus universiteto	<p>Iš esmės pritariame Nutarimo projektui, tačiau atkreipiame dėmesį į 1.3. siūlymą, kuriuo valstybinės aukštosios mokyklos, kurių studijų programos arba studijų</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Siūloma 77 straipsnį dėstyti nauja redakcija</p>

<p>studentų atstovybė (Žr. 2022-02-08 Nr. SR-I-22-2)</p>	<p>kryptys Studijų kokybės vertinimo centro būtų įvertintos labai gerai arba puikiai, įgytų išankstinio priėmimo į valstybės finansuojamas studijų vietas galimybes, į kurias savo nustatyta tvarka galėtų priimti stojančiuosius iš socialiai pažeidžiamų asmenų grupių. Nepritariame siūlymui išankstinio priėmimo į valstybės finansuojamas studijų vietas galimybės sieti su Studijų kokybės vertinimo centro vertinimu ir išskirti tik dalį studijų programų ar krypčių, kurios būtų siūlomos stojantiesiems iš mažiau reprezentuojamų ar socialiai pažeidžiamų asmenų grupių. Tokia nuostata yra orientuota ne į laisvą stojančiojo pasirinkimą ir jo plėtrą, nebūtinai tikslingai yra siejama su tinkamu akademinės paramos užtikrinimu bei apibrėžia ribotą kiekį studijų programų ar krypčių. Tai taip pat sukurs skirtingą mažiau reprezentuojamų aukštajame moksle grupių paskirstymą ir koncentraciją atskirose studijų programose ar kryptyse, bet ne tolygią aukštojo mokslo prieinamumo sistemą, orientuotą į barjerų mažiau reprezentuojamoms grupėms mažinimą. Norime pabrėžti, jog Įstatymu turėtų būti numatytas tikslingas alternatyvaus stojimo kelio nukreipimas ir vietų paskirstymas tik asmenims iš mažiau reprezentuojamų aukštajame moksle grupių. O siekiant objektyvios ir į prioritetines grupes nukreiptos sistemos, stojančiųjų priėmimas turėtų būti vykdomas bendra priėmimo tvarka, o ne atskiromis, aukštųjų mokyklų nusimatytais tvarkomis.</p>	<p>atitinkamai koreguojant nuostatas, susijusias su prieinamumo didinimu.</p>
--	--	---